

Aktua/no

Regresni zahtevki za poškodbe pri delu

Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije je v zadnjih dveh letih pristopil k intenzivnemu uveljavljanju in izterjavi regresnih zahtevkov, ki so posledica poškodb pri delu. Za nekatere delodajalce je to določeno presenečenje, kajti večinoma so premalo seznanjeni s tem, da je treba v primeru, da niso bili izvedeni ukrepi za varnost pri delu, tudi povrniti stroške, ki so nastali zaradi poškodbe pri delu. Dejstvo je, da se delodajalci še vedno sorazmerno redko odločajo za možnost prostovoljne poravnave regresnih zahtevkov Zavoda za zdravstveno zavarovanje. Posledica take prakse je povečevanje števila tožb, ki jih Zavod za zdravstveno zavarovanje vlaga na pristojna sodišča proti delodajalcem.

AVTOR:

mag. Milan Srna, univ. dipl. inž.
Predstojnik CSNV,
ZVD Zavod za varstvo
pri delu d. d
Chengdujska 25, Ljubljana

Pravne podlage za uveljavljanje regresnih zahtevkov

Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije ima na podlagi 87. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju pravico zahtevati, da povzročeno škodo, nastalo v zvezi s poškodbo pri delu, povrne delodajalec, če je bolezen, poškodba ali smrt zavarovane osebe posledica tega, ker niso bili izvedeni ustrezni higiensko-sanitarni ukrepi, **ukrepi varstva pri delu ali drugi ukrepi, predpisani ali odrejeni za varnost ljudi.** Zavod ima tako pravico zahtevati povrnitev stroškov zdravljenja, ki so nastali kot posledica delovnih nezgod, od delodajalca ali delavca.

Odgovornost delodajalca za škodo

Delodajalčeva odgovornost za škodo, povzročeno v obliki stroškov zdravljenja, je lahko neposredna ali posredna.

Neposredna delodajalčeva odgovornost je za povzročeno škodo, ki zajema stroške zdravljenja, in sicer:

- če je bolezen, poškodba ali smrt zavarovane osebe posledica tega, ker niso bili izvedeni ustrezni higiensko-sanitarni ukrepi, ukrepi varstva pri delu ali drugi ukrepi, predpisani ali odrejeni za varnost ljudi,
- če je bilo delovno razmerje sklenjeno brez predpisanega zdravstvenega pregleda z osebo, ki zdravstveno ni bila sposobna za opravljanje določenih del oziroma nalog, kar se je pozneje ugotovilo z zdravstvenim pregledom,
- če zavod od delodajalca ni dobil podatkov ali je dobil neresnične podatke o dejstvih, od katerih je odvisna pravica do zdravstvenega zavarovanja.

Poslovna skupina Sava

Posredna delodajalčeva odgovornost je za škodo, ki jo je pov-

Aktualno

zročil njegov delavec namenoma ali iz malomarnosti pri delu ali v zvezi z delom in je imela za posledico okvaro zdravja ali smrt druge zavarovane osebe.

Odgovornost delavca za škodo

Od delavca lahko Zavod za zdravstveno zavarovanje zahteva povračilo škode, ki zajema stroške zdravljenja, in sicer:

- če je delavec povzročil bolezen, poškodbo ali smrt zavarovane osebe s kaznivim dejanjem ali
- če je škoda nastala zato, ker delavec kot zavarovana oseba, ki je sama dolžna dajati podatke o zdravstvenem zavarovanju, podatkov ni dala ali je dala neresnične podatke.

Obseg škode

Višina regresnega zahtevka v postopku Zavoda za zdravstveno zavarovanje zoper delodajalca je odvisna od višine stroškov za zdravljenje in druge storitve ter denarnih nadomestil in drugih dajatev, ki jih plača Zavod za zdravstveno zavarovanje. To so neposredni in dejanski stroški, ki jih Zavod za zdravstveno zavarovanje za zdravljenje poškodovane osebe plačuje izvajalcem zdravstvenih storitev in obsegajo tako stroške npr. posega na

poškodovani zavarovani osebi (operacije), stroške diagnostike, laboratorijskih in drugih preiskav, pa vse do stroškov za zdravila, medicinsko-tehnične pripomočke, stroške rehabilitacije, zdraviliškega zdravljenja itd. Prav tako med te stroške spadajo tudi stroški nadomestil plač zaradi začasne zadržanosti od dela, izplačani zahtevki za povračilo potnih stroškov, stroškov pogrebne in posmrtnine itd. Odškodnina, ki jo Zavod za zdravstveno zavarovanje v regresnem postopku lahko zahteva od delodajalca, obsega le t. i. premoženjsko škodo, torej dejansko škodo, ki jo je Zavod za zdravstveno zavarovanje utrpel zaradi zdravljenja osebe, poškodovane v delovni nezgodi, skupaj z zneski izplačanih denarnih nadomestil in drugih dajatev.

Postopek Zavoda za zdravstveno zavarovanje

Potek regresnega postopka je določen v zakonu, ki določa, da mora Zavod za zdravstveno zavarovanje, ko ugotovi nastalo škodo, zahtevati od delodajalca, da jo povrne. Zavod za zdravstveno zavarovanje pošlje delodajalcu regresni zahtevak, s katerim zahteva od zavarovane osebe ali delodajalca, da škodo povrne v

določenem roku. Če škoda ni povrnjena v določenem roku, uveljavlja Zavod za zdravstveno zavarovanje odškodninski zahtevak pri pristojnem sodišču. Poziv za prostovoljno poravnato nastale škode, ki ga Zavod za zdravstveno zavarovanje naslovi na delodajalca, je po zakonu procesna predpostavka uveljavljanja odškodninskega zahtevka Zavoda za zdravstveno zavarovanje pred pristojnim sodiščem.

V primeru, da delodajalec zavrne zahtevak za prostovoljno poravnato povzročene škode, Zavod za zdravstveno zavarovanje nadaljuje regresni postopek z vložitvijo tožbe na krajevno pristojnem okrožnem sodišču. Utemeljenost odškodninskega zahtevka se presoja po določbah obligacijskega zakonika, in sicer protipravnost ravnanja, škoda, vzročna zveza med protipravnim ravnanjem in škodo ter krivda. Da bi Zavod za zdravstveno zavarovanje z zahtevkom za povrnitev škode uspel, mora zatrjevati in dokazati protipravnost, škodo in vzročno zvezo.

Delodajalec kot odgovorna oseba pa se bo odškodninske odgovornosti v primeru dokazanih predpostavk razbremenil samo, če bo zatrjeval in dokazal, da krivda ni podana - da torej za nastalo škodo ni kriv.

Zavod zahtevak za povrnitev škode utemeljuje tudi s **strokovnim mnenjem**, v katerem mora biti nedvoumno razvidno, da je do poškodbe pri delu prišlo zaradi opustitve ukrepov (natančen opis in vzročna zveza) za varnost in zdravje pri delu.

Aktualno

Dokumentacija o nezgodah oz. poškodbah pri delu

- Dokumentacija v spisih je v glavnem nepopolna, zato mora delodajalec izpolniti poseben vprašalnik.

- Vprašalnik je za vse enak, zato je treba iz odgovorov ugotoviti, ali je delodajalec izvedel vse predpisane ali odrejene ukrepe za varnost in zdravje pri delu.

- Formularji - obrazci ER 8 so v rubriki (opis poškodbe) zelo pomanjkljivo izpolnjeni (nekateri so celo prazni).

- Raziskave poškodb pri delu s strani služb VZD ali pooblaščenih zunanjih strokovnih sodelavcev so večinoma le v obliki kratkih zapisov brez ustreznih zaključkov itd.

- Izjave o varnosti z oceno tveganja so večinoma zelo obsežne, brez konkretnih in potrebnih opredelitev nevarnosti, ukrepov itd.

Zapisnik o raziskavi poškodbe pri delu

Zapisnik o raziskavi poškodbe pri delu je dokument, ki ga delodajalec potrebuje predvsem za:

- izvedbo ustreznih ukrepov, da do podobnih dogodkov ne bi več prišlo,
- odškodninske zahteve,
- regresne zahteve Zavoda za zdravstveno zavarovanje R Slovenije v zvezi s povračilom škode zaradi poškodbe pri delu.

Pomembni podatki za zapis o nezgodi pri delu

Delovni postopek - metoda

- neustrezen delovni postopek

- neustrezna uporaba orodij
- samovoljo delo (nepooblašč.)
- nevarno mesto/položaj
- nedokončan del. postopek
- poigravanje
- izključena varnostna naprava
- nevarno naloženo oz. zloženo
- neuporaba OVO
- nezadostna obveščenost

Vzrok/okoliščine

- nezavarovano orodje
- strojelom
- nevarna konstrukcija
- nevarne instalacije
- nezavarovano delovno mesto
- nezadostna ventilacija, vlek
- visok nivo hrupa
- požar/eksplozija
- neurejenost, umazanost
- slabe vremenske razmere
- nevarno oblačilo

Organizacija

- neupoštevanje navodil za delo
- neznanje delavca
- nepripravljeno delo
- neustrezen opis delovnega postopka
- neustrezno planirano delo
- nepopolna skupina (manjkajoči delavci)
- neustrezna obveščenost v podjetju
- neustrezna obveščenost podizvajalcev
- premajhen delovni prostor
- prepozno dobavljen material/oprema
- nevezdrževana oprema

- nekvalitetna oprema
- neustrezno označeno

Primeri, iz katerih je razvidna opustitev ukrepov za varnost in zdravje pri delu

Primeri, iz katerih je razvidna opustitev ukrepov za varnost in zdravje pri delu in utemeljitev zahtevka na podlagi aдекватne vzročnosti.

Primer 1

Opis dogodka

Med prenašanjem bremena z mostnim žerjavom je breme padlo in poškodovalo delavca.

Vzroki:

a) neustrezni pripomočki za prijemanje in prenašanje bremen

Delodajalec mora zagotoviti, da je dodatna oprema za dviganje ustrezno označena tako, da so uporabniki seznanjeni z njenimi značilnostmi, poleg tega pa mora biti dvižna pomožna oprema

taka, da so upoštevane tudi druge okoliščine glede na breme. Obroči, prehodni členi, prstani in druga podobna pomožna nosila za posredno obešanje bremena na kavelj morajo biti izdelani iz kvalitetnega jekla. Oblika dimenzije in dovoljena obremenitev morata ustrezati standardom. Pomožna nosila morajo imeti na vidnem mestu označeno nosilnost oziroma tablico z označbo nosilnosti.

b) delo pod visečimi bremen

Delodajalec mora zagotoviti, da pod visečimi bremen ni delavcev, razen če to ni nujno za izvedbo določenih del.

Če zaradi narave dela tega ni možno zagotoviti, mora delodajalec poskrbeti za ustrezne varnostne ukrepe.

Primer 2

Opis dogodka

Med prenašanjem kovinskega zaboja je zaradi neustreznega zaboja (vrata zaboja so bila odstranjena) izpadel eden od valjev teže 200 kg. Izpadli valj je padel z višine približno enega metra na tla, pri tem pa poškodoval delavčevo desno nogo.

Vzroki:

a) uporaba neustrezne opreme za prenašanje obdelovancev oziroma polizdelkov

Delodajalec mora zagotoviti, da je trajno vgrajena delovna oprema za dviganje bremen vgrajena tako, da je do najmanjše možne mere zmanjšana nevarnost, da bi breme udarilo delavca, nevarno zanihalo ali prosto padlo oziroma se nena-

doma odvezalo ali odpelo.

b) delo pod visečimi bremen

Delodajalec mora zagotoviti, da pod visečimi bremen ni delavcev, razen če to ni nujno za izvedbo določenih del.

Če zaradi narave dela tega ni možno zagotoviti, mora delodajalec poskrbeti za ustrezne varnostne ukrepe.

Primer 3

Opis dogodka

Na stroju je prišlo do zastoja, ki ga je bilo treba odpraviti. Ker je bilo mesto za posredovanje na višini, ki ga delavec ni dosegel, je stopil z eno nogo na cevovod, z drugo nogo pa na ročico ventila. Ko je odpravil zastoj, je delavcu spodrsnilo v trenutku, ko je pri sestopu z ročice ventila stopil na mokro in spolzko okroglo cev, ki je bila približno 0,5 m od tal, padel na tla in se udaril v levo ramo in hrbet.

Vzroki:

a) neprimeren način dostopa do mesta posega,

b) delavec je na neustrezen način dostopa pri izvajanju vzdrževalnih del opozarjal delodajal-

ca že pred dogodkom,

c) ni bilo zagotovljenih ustreznih navodil o varnem delu pri vzdrževanju delovne opreme.

Pri popravilu, montaži in demontaži delovne opreme, ki poteka na višini več kot dva metra od tal, mora delodajalec zagotoviti, da se postavijo ustrezne delovne ploščadi, odri z lestvami, stopnicami ali drugimi dostopi.

Delodajalec mora delavce usposobiti za pravilno in varno uporabo delovne opreme s teoretičnim in praktičnim usposabljanjem ter seznanjanjem z nevarnostmi, ki se lahko pojavijo pri uporabi take opreme.

Ustna in pisna navodila delodajalca se nanašajo na:

- pogoje, pod katerimi se delovna oprema varno uporablja,
- predvidene izredne okoliščine, ki lahko nastopijo pri uporabi delovne opreme, in
- zaključke, dobljene na podlagi praktičnih izkušenj, pridobljenih pri uporabi delovne opreme.

Delodajalec mora pred začetkom dela in po vsaki spremembi, ki bi lahko vplivala na varnost delovne opreme, delavce opozoriti na nevarnosti, ki so lahko posledica delovanja druge delovne opreme

Aktualno

v njihovem neposrednem delovnem območju, ki je delavci neposredno ne uporabljajo.

Primer 4

Opis dogodka

Transportni trak je bil zaradi novozapadlega snega zasnežen, zato sta ga dva delavca nameravala z metlami očistiti. Ko sta zgornji del transportnega traku očistila, je eden od njiju s kovinsko palico poskušal potisniti polnilni trak na sredino polnilne linije, vendar mu zaradi zasneženega kovinskega valja to ni uspelo. Zato se je sklonil do traka in z desno roko segel med transportni trak in pogonski valj ter skušal odstraniti sneg. Ker je posegel v nevarno območje delovanja transportnega traka, mu je valj najprej zagrabil varovalno rokavico, pozneje pa tudi podlaket desne roke, hkrati pa ga je

tudi potegnilo med transportni trak in pogonski valj. Trak je uspel ustaviti njegov sodelavec, ki je stekel do električne omarice v zgradbi in izklopil glavno stikalo.

Vzroki:

a) poseg v nevarno območje stroja
Kjer obstaja nevarnost, da pride do mehaničnega stika z gibljivimi deli delovne opreme, mora delodajalec zagotoviti, da se ti deli zavarujejo z varovalni ali z napravami, ki preprečujejo dostop do nevarnih območij ali zagotavljajo ustavitev gibanja nevarnih delov, preden je doseženo nevarno območje.

b) delovna naprava - transportni trak ni imel stikala za izklop v sili
Delodajalec mora zagotoviti, da je delovna oprema, če njeno delovanje in njen normalni čas za ustavitev predstavlja nevarnost za poškodbe delavca in drugih oseb v bližini, s krmilno napravo za izklop v sili.

Izklop v sili je predvsem namenjen tistemu delavcu ali sodelavcem, ki so v bližini, da ga aktivirajo, to pomeni, da mora biti v neposredni bližini. Za transportni trak se uporablja kot stikalo za izklop v sili potezno stikalo, ki je nameščeno vzdolž celotnega traka.

Viri:

- Iztok Starc, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije: Predstavitev pravnih podlag za uveljavitev regresnih zahtevkov, Delavnica poškodbe pri delu in regresni zahtevki za povrnitev škode Ljubljana 5. 12. 2007.
- Milan Srna, Seminar, delavnica in okrogla miza "Regresni zahtevki za poškodbe pri delu" ZZZS, Ljubljana, 24. maj 2007.
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 20/2004).
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD, Uradni list RS, št. 56/99).
- Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu (Uradni list RS, št. 89/99).
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu (Uradni list RS, št. 39/05).
- Pravilnik o varnostnih znakih (Uradni list RS, št. 89/99).
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o varnostnih znakih (Uradni list RS, št. 39/05).
- Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih (Uradni list RS, št. 89/99).
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih (Uradni list RS, št. 39/05).
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme (Uradni list RS, št. 101/04).

